

**מצא אישה:** מה הטיפ הכי חשוב להצלחה בשלום-בית?

בני זוג חגגו את חתונת הזהב, מועד חמישים שנה לנישואיהם. בשיאו של הטקס המרגש, קמה האישה לחתוך את העוגה החגיגית והיא רואה בזווית עיניה את בעלה מנגב דמעה. היא התפללה. "מה קרה לך שמוליק? מעולם לא היית טיפוס רגשני?"

"תראי, את זוכרת את אותו היום לפני חמישים שנה בו אבא שלך שמע שאנחנו בקשר, הוא קרא לי ואמר שעומדות בפניי שתי אפשרויות: או שאנחנו מתחתנים או שהוא מכניס אותי לכלא לחמישים שנה? ובכן, אם הייתי בוחר באפשרות השנייה, היום הייתי משתחרר..."

על תחום אחד בחיים אין בדיחות: על זוגיות... משום שהכול אמתי. כל בדיחה שנמצא לא תהיה מספיק טובה כמו המציאות. זוגיות זה לתלות את החיים שלך במצב-הרוח של אדם אחר. זוגיות זה להכניס שני אנשים עם אגו גדול לתוך בית קטן. זוגיות היא מוסד נהדר אבל מי רוצה לחיות במוסד?

אישה נכנסת לרופא ומתלוננת על עודף לחץ דם. הרופא פותח כרטיס רפואי ושואל מאיזה צד במשפחתה מגיע הרקע של בעיות לחץ דם? מצד אבא שלה או מצד אימא שלה? – "לא זה ולא זה, דוקטור, מהצד של בעלי". – "לא הבנתי, איך מהצד של בעלך מגיעות לך בעיות לחץ דם?"

- "תכיר אותם ותבין"...

והשאלה היא איך שורדים את הביחד הזה? כיצד מקיימים מערכות נישואים לאורך זמן ונהנים מהן?

זאת הייתה שאלה חשובה תמיד, אך היא חשובה כיום מאי פעם כאשר אחוזי הגירושין נוסקים לשיאים חדשים. בארצות הברית ובאירופה אחוזי הגירושין מתקרבים לחמישים אחוז! הוי אומר שאחת משתי חתונות! מסתיימת בגירושין. (לא חבל על הצ'ק בחתונה?!...). בארץ, המצב יותר טוב, אבל רחוק מלהיות אידיאלי: כשלושים אחוזי גירושין והם כל העת בעלייה. וגם בין אלו שלא התגרשו, ישנם רבים שהם "גרושים בתוך הנישואים". הם אינם יותר מרשומים כנשואים בשביל הילדים.

באגרת מעניינת כותב הרבי, שהדברים אינם כך במקרה, אלא למעשה זה **האתגר הייחודי של דורנו**. בכל דור יש את ה"יצר הרע" של אותו הדור, פעם זאת "עבודה זרה", פעם זאת "שגאת חינם", בתקופות אחרות מדובר בנטייה ל"חומרנות יתרה" - והיום זה המאבק על הבית.

**1. אגרות קודש הרבי מלובאוויטש ח"ד/תלג:** כבר אמרתי לו כמה וכמה פעמים והנני לחזור עוד פעם אשר עליו להשתדל בהשתדלות הכי גדולה בעניין השלום-בית בינו ובין זוגתו תחיה ... וידוע מאמר רז"ל 'אישה דמעתי מצויה' ולכן עליו להיות זה שמוותר, ובפרט במילי דעלמא.

ואם בכל עת הפליגו רז"ל במעלת השלום בית, עאכו"כ בעמדנו בערב שבת קודש [שאמרו חז"ל כי בערב שבת מצוי יצר הרע של מריבה בבית], והרי אנו עתה כולנו בערב שבת קודש לאחר חצות [היינו בסוף האלף השישי לבריאת העולם], שקרב קץ גלותנו וביאת משיח צדקנו, מובן שההעלם וההסתר ביותר הוא בנוגע לשלום בית ... ובפרט בגלות זה האחרון שבא בסיבת העדר השלום, כל כמה שמתקרב קץ הגלות הרי ההתאבקות מהצד שכנגד היא בעיקר שלא להניח שלום בעולם בכלל.

ואחרי קריאת האיגרת הנוקבת הזו, עולה השאלה איך מצליחים לצלוח את האתגר? מאיפה שואבים את הכוח לעמוד במאבק שהוא **מרכז הכובד של הסטרא אחרא בדורנו?**

הטיפ של התורה לשלום בית ולחיים מאושרים, נמצא בפרשתנו. פרשת "כי תצא" היא פרשת הנישואים והגירושים של התורה. כל מה שאנו יודעים על "טיב גיטין וקידושין" נלמד מפסוקים בפרשת

השבוע, ואולם הפרשה אינה מלמדת רק את ההלכה, אלא מעניקה גם את הטיפ החשוב שלה לשימור ושיפור מערכות יחסים לאורך זמן.

הפרשה כותבת כמה פסוקים על דיני גירושים ("אם לא תמצא חן בעיניו ... וכתב לה ספר כריתות") ואז מעניקה הלכה נוספת, ומסדר העניינים מובן כי התורה רוצה לרמוז איך נשכיל **למנוע גירושים:**

**2. דברים כד,ה: פי יקח איש, אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל-דבר: נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמש את-אשתו אשר-לקח.**

מדובר בהלכה פשוטה: חתן בשנה הראשונה אחרי הנישואים, צריך להיות "נקי לביתו". לא גיוס לצבא, לא הליכה לעסקים, לא שינה מחוץ לבית, אלא 12 חודשים להתמסר לבניין הבית הפרטי שלו. התרגום יונתן, מחשובי הפירושים על התורה שנכתב על ידי התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל, מפרש כך:

**תרגום יונתן: 'ושמח את אשתו' - ויחדי עם אנתתיה.**

כלומר, החתן אמור לשמוח **ביחד עם** אשתו במהלך השנה. הפרשנות הזו מוסברת בהטעמה ובהרחבה בספר החינוך:

**ספר החינוך מצוה תקפב:** נצטוונו שישמח החתן עם אשתו שנה אחת, כלומר שלא ייסע חוץ לעיר לצאת למלחמה ולא לעניינים אחרים ... כדי להרגיל הטבע עמה ולהדביק הרצון אצלה ולהכניס ציורה וכל פעלה בלב ... כי כל טבע יבקש ויאבה מה שרגיל בו, ומתוך כך ירחיק דרכו מאשה זרה.

מדובר בהלכה פשוטה ומסתברת שאין לכאורה מה להאריך בה, אך כאן בא רש"י על הפסוק **ונותן צעקה**. רש"י זועק כי הפירוש הזה הוא טעות גמורה:

**רש"י: 'ושמח את אשתו' - ישמח את אשתו, ותרגומו יחדי ית אתתיה. והמתרגם ויחדי עם אתתיה [כתרגום יונתן] טועה הוא, שאין זה תרגום של וישמח אלא של וישמח.**

רש"י מדגיש כי הפירוש המובא בתרגום יונתן הוא טעות גמורה והפירוש הנכון הוא: לשמח את האישה ולא לשמוח עם האישה. והשאלה המתבקשת היא, למה לנקוט במילה הבוטה "טעות"? הרי "שבעים פנים לתורה ואלו דברי אלוקים חיים"? במיוחד שהתרגום יונתן הוא לא 'עוד פירוש', מדובר באחד מחשובי התנאים, שהיה מוקדם במאות שנים מרש"י?

הדרשנים אומרים כי מדובר בוויכוח קריטי. לדעת רש"י, כאן מצוי הסוד לנישואים מאושרים. ההבדל בין חיי אושר לחיים שאינם כאלו – נמצא בהבדל בין 'לשמח את האישה' ל'לשמוח עם האישה'.

ב. לפני שנכנסים לעניין, הבה ננהג כדרכם של יהודים ונעלה עוד שאלה מרתקת: המומחה הגדול בהיסטוריה היהודית לענייני זוגיות, היה שלמה המלך. שלמה צבר ניסיון רב של 1000 מקרי-בוחן. לפי המסורת, היו לו אלף נשים מכל הסוגים ומכל המינים. היו ביניהן יהודיות ונוכריות שהתגירו, מהארץ ומחו"ל, פשוטות ונסיכות. ואותו אדם חכם, סיכם את התובנה על זוגיות בשני משפטים:

בספר משלי אמר: "מצא אישה – מצא טוב". זהו משפט מושלם. אדם שמצא אישה – אינו צריך יותר כלום בחיים. יש לו הכול. מאז המצאת הנורה החשמלית – לא היה טוב כזה...

אך אותו חכם מכל האדם אמר משפט נוסף. בספר קהלת כתב: "ומוצא אני מר ממוות את האישה". אישה!? נישואים!? מוטב לקפוץ מהגג של סורוקה, עדיף לבלוע גלולת ציאניד...

ובכן, כיצד אדם אחד – חכם מכל האדם – יכול להתייחס בצורה כה קוטבית למערכת נישואים?<sup>1</sup>

למען האמת, השאלה הרבה יותר מסובכת. הגמרא מספרת (ברכות ח,א) כי בארץ ישראל היה מנהג יפה. כאשר אדם היה נושא אישה היו שואלים אותו שלוש מילים: "במערבא [בארץ ישראל] כאשר היה נושא אישה, היו אומרים לו: **מצא או מוצא**"? וזאת כרמז ל'מצא אישה מצא טוב' או 'מוצא אני מר ממוות'.

זה כמובן מבלבל לגמרי: וכי מנסים להרוס את שמחת החתן בערב נישואיו?! האם יש חתן בעולם שכלתו אינה הכלה המושלמת בתקופת נישואיו שצריך לעורר אותו לאפשרות הפוכה?!

נראה מכאן כי זאת לא הייתה שאלה, זאת הייתה **אמירה**. ברגעים הראשונים שבהם בונים החתן והכלה את חייהם החדשים, אומרים להם: דעו שאפשר לחוות חיי נישואים בשתי דרכים. אחת היא "מצא אישה מצא טוב", והשנייה היא ח"ו "מוצא אני מר ממוות" - והעמיד תלוי רק בכך.

ב. בעלי המוסר מספרים על חבורת דייגים שיצאה לים הגדול לאסוף סחורה. זה היה יום המזל שלהם והם העלו מהים דג סלמון ענק במשקל 25 קילו. הדייגים החלו לחשוב מי מסוגל לשלם את מחירו העצום של דג כזה והגיעו למסקנה כי פריץ העיריה יקנה מהם את הדג. "הפריץ אוהב דגים". בינתיים שכב הדג ברשת, פרפר ורעד מפחד ומדאגה, אך כשהוא שמע אותם אומרים ש"הפריץ אוהב דגים" - הוא נשם לרווחה. הפריץ שכל כך אוהב דגים, בטח יקנה עבורו אקווריום מפנק.

הם הגיעו לבית הפריץ, הגברת פתחה את הדלת ואמרה בשמחה: "כל הכבוד, בעלי אוהב סלמון". הסלמון המסכן חייך שוב מאוזן לאוזן וידע שהוא הגיע לבית הנכון. "כאן אוהבים דגים". הובילו אותו אל המטבח, השכיבוהו על השיש ובעלת הבית הוציאה את הסכין לפתוח לו את הבטן. ואז בנשימותיה האחרונות קרא הדג: "שקרנים ארוכים, אתם לא אוהבים דגים, אתם אוהבים את עצמכם"...

המילה "אהבה" נושאת בחובה 'שקר' גדול. כשחתן צעיר אומר בסיפוק: "אני אוהב את אשתי", אדם העומד מהצד יכול לחשוב כי הוא מן הסתם בעל מסור לכלתו הצעירה. אבל האמת היא הפוכה: "אני אוהב את אשתי" פירושו, "אני אוהב את השלימות שהיא מספקת לי", "אני אוהב את ההנאה המגיעה מהחיים עמה".

וזאת בדיוק הצעקה של רש"י: זאת לא התשתית לחיים מאושרים. כשחתן וכלה מתחייבים זה לזה בתחילת החיים, הם אינם יכולים להתמקד בלשמוח זה עם זה, עליהם להיות מוכנים לשמח זה את זה. על כל אחד להיות מוכן להקריב למען רעהו, **לותר** ולתת לבן הזוג את מה שהוא רוצה לקבל<sup>2</sup>.

אם בעל מגיע הביתה באמצע הלילה, עייף ומותש ומוצא את הבית הפוך ומבולגן כי לאישה נמאס להיות בבחינת 'שפחה חרופה' או מוצא את הילד בוכה מכאבי שיניים – עליו "לשמח את אשתו". כלומר, להפשיל שרוולים ולרחוץ את הכלים או להישאר ער עם הילד. הבסיס לחיי נישואים הוא הבנה כי החלומות יתממשו – אך בדרך אחרת לגמרי ממה שתכננת לפני החתונה<sup>3</sup>.

---

<sup>1</sup> **ביאורים שונים:** ישנם מתרצים כי אישה אחת הייתה "טובה" ועוד 999 אחרות היו "מרות מהמוות". או שאת המספט הראשון אמר שלמה בגיל 17 ואת השני בגיל 70... אך השאלה העיקרית היא כאמור בפנים, מדוע היו מזכירים לכל חתן בארץ ישראל את שתי האפשרויות?

<sup>2</sup> **סיפור:** ידוע הסיפור על הצדיק רבי משה לייב מסאסוב, שאמר כי הוא למד מגוי שיכור **מהי אהבה:** במסגרת מסעותיו לאיסוף כספים עבור פדיון שבויים, הוא ראה שני שיכורים יושבים בפונדק ואחד אומר לשני כי הוא "אוהב אותו". ענה לו השני: "אם אתה אוהב אותי, אמור לי **מה כואב לי**"...

<sup>3</sup> **סיפור:** מספרים על הצדיק רבי אריה לוי מירושלים, שהיה חי בצורה מכבדת ורגועה עם אשתו. תמיד היה שקט בביתם והם היו צועדים רגועים ושלווים ברחוב. פעם הוא סיפר למישהו את סוד נישואיו: מנהג ישראל שהחתן נותן לכלה טבעת יקרה אחרי הנישואים (חוץ מטבעת הנישואים הפשוטה בחופה). אמנם אני התחתנתי בתקופת עוני חמור בירושלים ולא היה לי כסף לקנות טבעת לאשתי. אמרתי לה כי אני מקבל על עצמי לתת לה מתנה אחרת שתימשך כל החיים. בכל וויכוח בינינו, תמיד אוותר ואקבל את דעתה...

קראתי סיפור (אינני אחראי על מהימנותו, אך הוא התפרסם באחד הקורסים של JLI ומועתק משם):  
בשנים האחרונות לחיי הרבנית חיה מושקא ע"ה, היא סבלה מכאבים עזים ברגל. פעם התגברו  
הכאבים בליל שבת והיא לא הייתה מסוגלת לעמוד על הרגליים. אולם הרבנית לא רצתה לצער את  
הרבי ולכן ביקשה מה'משמש בקודש' שעבד בבית, שלא יאמר לרבי דבר. היא גם ביקשה להגיש את  
הצלחות של המנה הראשונה לפני שהרבי נכנס הביתה וכך לא תצטרך לקום ממקומה.

הרבי נכנס הביתה ופנה לערוך את הקידוש. אכלו את המנה הראשונה ואותו גבאי היה במתח מה  
יקרה עכשיו. אחרי הדגים אמורים להגיש את המרק, אולם הרבנית איננה מסוגלת לקום ממקומה.  
הם סיימו לאכול ואז הרבי החל לומר את הפיוט "אזמר בשבחין". לפתע עצם הרבי את העיניים והחל  
לומר את הפיוט בדבקות, כאילו הוא אינו נמצא כאן. האישה ניצלה את הרגע, ניגשה למטבח, הגישה את  
המרק לשולחן. כך הרבנית הסתירה כביכול את כאבה והרבי כאילו לא ראה דבר..

כעת אפשר להבין את הרמז הגדול בדברי שלמה המלך: מדובר כאן **בשני גברים** ולא **בשתי נשים**.  
פסוק אחד אומר "מצא אישה". מדובר באדם שיוזע שיש עוד מישהו בבית. הוא לא התחתן עם עצמו,  
אלא עומדת לפניו אישה שהוא אמור להתמסר לטובתה. הוא מוכן לעשות את הצעד לקראתה.  
במקרה הזה – "מצא טוב". שכן המפתח לקבלה הוא נתינה. "ככל שנותנים יותר – מקבלים יותר".

אולם הבעל השני הוא "מוצא אני", הוא התחתן כדי לפנק את עצמו, כדי למצוא מישהי שתדאג לו  
לאחר שלא ימא שלו נמאס לעשות זאת... ואז הבלגן בבית יהפוך להיות חלילה "מר ממוות".

עד כאן רעיונות ידועים שנאמרים מדורי דורות בפי הדרשנים, אולם ניתן למצוא להם מקור אצל  
המפרשים הראשונים. התורה מספרת בפרשת ויצא כי יעקב אבינו קיבל על עצמו לעבוד שבע שנים  
ארוכות בשביל רחל, ואחר כך מוסיפה התורה פסוק תמוה:

### 3. בראשית כט, כ: ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה.

התורה מדגישה כי שבע שנות ההמתנה לרחל עברו ביעף כימים אחדים "באהבתו אותה". וכאן כל אחד  
תמה כפי שמקשים מפרשים רבים: הרי באהבתו אותה, כל רגע של המתנה אמור להידמות בעיניו  
**כנצח!** כל דקה אמורה להיות הרבה יותר משישים שניות! נתאר לעצמנו חתן שממתין לכלתו בשדה  
תעופה עם הפרחים והבלונים ואז שומע את הקריין אומר כי חל עיכוב בטיסה והיא תנחת עוד שבע  
שנים. האם השנים הללו יחלפו כמו 'רגעים אחדים' או כמו השעות הארוכות בהיסטוריה?

**עקדת יצחק:** איך אמר שהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה, אדרבה... למה שישתוקק האדם  
מאוד, הוא צער גדול ועמל מכאיב... והיה לו לומר ויהיו בעיניו כאלף שנים באהבתו אותה?

הרמב"ן עונה חידוש גדול – שיש בו מהפכה מחשבתית והוא נושא בחובו את עומק התפיסה היהודית  
על המושג "אהבה": **רמב"ן בראשית כט, כו:** כי בראותו את רחל כי רועה היא, חמל עליה שלא תשוב  
לרעות צאן עוד והיה הוא רועה אותן באהבתו אותה.

מתברר כי ההתחייבות לעבוד שבע שנים בשדה, הייתה לעבוד **במקום רחל**. הבנות של לבן עבדו  
בשדה וה'דיל' שהציע יעקב ללבן היה, לפטור את בתו מהעבודה ולקחת על עצמו את ההתחייבויות  
שלה. וכיון שכך, שבע שנות העבודה עברו על יעקב באושר "כימים אחדים", בכל רגע של מאמץ הוא  
זכר שהוא פוטר את רחל מעבודתה הקשה. הוא מקריב את עצמו עבורה ומענייה לה כבוד אין-קץ.

ולכן מדגישה התורה: "באהבתו אותה". יעקב לא אהב את עצמו, הוא אהב "אותה" והביטוי העמוק  
ביותר של אהבתו היה **נתינה רבת-עוצמה**. אכן, נשים לב כי בכל פעם שהתורה מזכירה את המונח  
"אהבה" הוא תמיד פועל של **נתינה לזולת**. "ואהבת לרעך", "ואהבת את ה'", שכן אהבה היא הכוח  
המופלא והבלתי-מובן מאליו להתעלות מעל האגו האישי ולהכיר בקיומו של אדם אחר.

ג. הבה ניקח את הדברים למקום נוסף: המורם מכל הנ"ל הוא, שהתורה אינה מצווה רק להתחתן, אלא הרבה יותר מכך: להביא את הקשר הזוגי לידי שלמות עד כדי שהבעל והאישה ייתנו הכול זה עבור זה. ההבנה הזו יכולה ליישב קושייה חשובה במרכז פרשת השבוע ובמוקד החיים בכלל.

התורה מתייחסת השבוע למצוות הקידושין ("כי ייקח איש אישה") ואחר כך מקדישה מילים רבות לאופציית הגירושין. התורה מעניקה את האפשרות לשים קץ לקשר הנישואין ולכרות את החיבור בין איש ואשתו באמצעות שטר גט. כאן עולה שאלה מעניינת: מדוע תורת ישראל מתירה להפריד בין איש ואשתו? האם לא היה נכון יותר לבחור בגישת ה'חתונה הקתולית', בה קשר הנישואים הוא לכל החיים עד שהמוות יפריד בינינו?!

הרי כולנו מכירים את דברי הגמרא בסוף מסכת גיטין: "כל המגרש אשתו ראשונה, אפילו מזבח מוריד עליו דמעות". סבי-זקני, הרב מאיר אשכנזי, נשלח פעם על ידי הרבי לעשות "שלוש-בית" אצל זוג שעמדו בפני גירושין. הוא הצליח במשימתו והרבי שאל אותו אחר כך מה אמר להם? כיצד הצליח היכן שכולם נכשלו? הוא אמר כי חזר על דברי הגמרא "אפילו מזבח מוריד עליו דמעות" והסביר כי המזבח הוא כלי קשה שאינו מתרגש מכלום. הוא רואה כל היום דם נשפך ואיברים זרוקים ושום דבר אינו יכול לזעזע אותו. ובכל זאת, אפילו המזבח הקשוח פורץ בבכי כשבני זוג מפרקים ביניהם את הקשר... הרבי נהנה מדבריו<sup>4</sup>.

מדוע, אם כן, התורה מאפשרת את הנתק הנורא הזה ואינה מעדיפה להנציח את הקשר?

עוד שאלה מעניינת עולה כאן: ההלכות העיקריות בסדר קידושי אישה, נלמדות באופן די מוזר מדיני גירושי אישה בפרשתנו. מהמילים 'כי ייקח איש' לומדים שמקדשים אישה בכסף (קיחה- קיחה משדה עפרון שלקחו חלקת הקרקע בכסף), מהמילה "ובעלה" לומדים שמקדשים בביאה, ומהמילים "ויצאה והייתה לאיש אחר" לומדים שמקדשים בשטר.

וכמובן, אין דבר תמוה מזה: כיצד ניתן ללמוד דיני קידושין מדיני גירושין? הרי קידושין הם הרגע בו בוחר אדם לקשור את חייו באחר ואילו הגירושין הוא הרגע בו בוחר אדם לכרות את עצמו מהאחר?

**4. ליקוטי שיחות ט/144:** בעניין הגירושים אנו מוצאים שני קצוות הפוכים ביותר. העניין של קידושין הוא 'והיו לבשר אחד', ואילו עניין הגירושין הוא 'כריתות', דבר הכורת בינו לבינה. ובכל זאת דיני הקידושין העיקריים – 'האישה נקנית בכסף, בשטר ובביאה' – נלמדים מדיני הגירושים בפרשתנו: קידושי כסף נלמדים מ'כי ייקח איש' [ולקיחה היא עם כסף], קידושי ביאה נלמדים מ'ובעלה', וקידושי שטר נלמדים מ'ויצאה והייתה' – 'מה יציאה בשטר אף הווייה בשטר'.

מה מונח, אפוא, בעצם אפשרות הגירושין? ומהו הרמז בכך שהתורה כורכת בין הגירושין לקידושין?

ביחס לעצם אפשרות הגירושין, האברבנאל עונה את התירוץ הפשוט: מוטב להיות חכמים ולא צודקים. קשר נישואים הוא קשר עמוק מדי מכדי שנוכל להכריח אנשים לחיות במחיצת אלו שהם אינם אוהבים אותם. מוטב להכיר במציאות ולאפשר לאנשים לברוח כשצריך.

<sup>4</sup> **סיפור נהדר:** אחד המקורבים לרבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק, נכנס פעם לחדרו וראה מחזה שלא מהעולם הזה. הרב רוקד במרכז החדר עם משפחה שלמה. הרב נותן יד אחת לבעל יד אחת לילד הקטן שלו ואילו הבעל והילד נותנים יד לאישה וכולם רוקדים יחד. הרבי הסביר לו כי בני הזוג הללו היו נואשים מהסיכוי לחיות יחד ורצו להיפרד. כל אחד שפך טענות ומענות על השני והיה נראה כי הכאב שלהם גדול מדי מלהירפא. רבי מאיר שמחה שמע אותם וביקש להביא לפניו את הילד שלהם. הוא הושיב את הילד על ברכיו ואמר: "מהיום אתה תהיה יתום חי, בלי אבא ובלי אימא". הילד שמע את זה והחל לבכות, וביחד אתו בכו האבא והאימא. אחרי דקות של בכי הם ביקשו לצאת ולחשוב ואחר כך חזרו ואמרו כי הם החליטו להתגבר על המשקעים ולהמשיך יחד. וכיון שכך, הם פרצו כולם בריקוד משותף...

**אברבנאל דברים כד,א:** מוטב לגרשנה משתרבה השנאה והריב והקטטה ביניהם ... והוא טעם נכבד מאוד בגירושין ... בחרה התורה שיגרשנה כבחירת הרע **במיעוטו** ... ולא יחיו כל ימיהם חיי צער ואולי יבואו לשפיכת דמים וגילוי עריות ולרעות אחרות.

אולם ישנו ביאור עמוק הרבה יותר, שהוא הפוך בתכלית מדברי האברבנאל<sup>5</sup>: התכלית של אופציית הגירושין היא **לבצר את הנישואים**. אלוקים התיר את הגירושין משום שהוא אוהב נישואין פורחים.

הידיעה שבלי להתאמץ ולעשות טוב אחד לשני – אנו פשוט נקום וניפרד חלילה, גורמת לכולנו **להתאמץ הרבה יותר**. הידיעה כי הנישואים הם אינם אוטומטיים לכל החיים, אלא מותנים **בהשקעה של הבעל והאישה** – גורמת לקשר לפרוח ולבלב.

אפשר לומר כי הגירושין הם מחלקת "שימור לקוחות" של הקידושין. למה הדבר דומה? פעם הייתה בארץ רק חברת טלפונים אחת. עובדי החברה היו יכולים לדרוש מחירים מופרזים, הם היו יכולים לענות את הטלפון או שלא לענות, להעניק שירות או שלא להעניק. אך מרגע שנוצרה הפרטה וניוד לקוחות, כולם מוכרחים להתאמץ הרבה יותר...

בסגנון אחר: הידיעה שאנו נמצאים כאן **מבחירה** ולא מכורח, גורמת לכולנו להעריך את הקשר.

ואכן, אילו מצוות הנישואין הייתה רק לחיות ולגדל ילדים יחד, אפשר היה באמת לשלול את הגירושין. אולם התורה רוצה נישואין מבלבלים בהם הבעל והאישה מעניקים זה לזה את כל מה שיש להם והדבר נפעל במידה רבה בזכות אופציית הגירושין.

**הרב אליהו כי טוב, איש וביתו עמוד 68-62:** שמא תאמר עשוי הוא היתר הגירושין לרופף את ברית הנישואין ולהפריד בין הדבקים? אין הדבר כן, אלא כל נתיבותיה שלום, אפילו זה שדומה בעיניך כאילו יש בו פירוד - לא ניתן אלא לשלום הבריות ולמען שלמות המשפחה. היתר הגירושין עושה את הדבק ביניהם שיהיה דבק טוב **מרצון ולא מאונס**, לידע כי חירותם לא ניטלה מהם ... משל למה הדבר דומה? לאחד שהמלכות גזרה עליו שישב כלוא בביתו. לא עבר עליו יום אחד והריהו יושב בביתו ומצטער. והרי זה פלא, הרי כמה פעמים ראינוהו מסתגר בתוך ביתו וישב בו להנאתו ומתענג בו? אלא לא ביתו גורם לצער, אלא הגזירה גורמת. טול את הגזירה והרי הוא יושב במקומו ומתענג.

כשם שהדברים אמורים בקשר גשמי בין בני זוג, כך הדברים נכונים פי כמה אצל ה"איש" וה"אישה" למעלה: איש ואישה למטה הם משל על הקשר בין עם ישראל לקב"ה וגם כאן ישנה אפשרות של "גירושין". "בפשעכם שולחה אמכם". זאת היא הגלות העמוקה שכולנו נמצאים בה כבר אלפי שנים.

וגם כאן קמים ושואלים: מה מטרת הגלות? האם הגירושין נועדו כדי לאפשר לקב"ה לברוח מהקשר ולחפש 'אישה חדשה' כביכול? התשובה הפוכה: כל מטרת הגירושין היא **להעצים את הקידושין**. "מקיש הוויה ליציאה". ה' מקיים תהליך של התרחקות כדי לבטא את עומק הקשר בינינו שהוא נצחי וקיים לעולם ועד. דווקא שנות הגלות מפגינות את עומק האהבה לישראל, עד שאפילו בהן ה' שומר ומגן על ישראל והשכינה בוכה וזועקת על הריחוק הגלוי מישראל. ההנהגה הזו היא ההכנה לגאולה השלמה שתהיה נצחית וקבועה באופן שלא תתבטל לעולם.

**ליקוטי שיחות ט/150:** היות שבשנות הגלות ה' כואב את הגירושין, מתגלה הקשר בין הקב"ה וישראל הרבה יותר מאשר קודם הגירושין. קודם היה אפשר לטעון כי הקשר הוא 'אהבה התלויה בדבר', אך בזמן הגלות מתגלה כי זאת אהבה עצמית שאינה בטלה. כך שהתוכן הפנימי של גיטין (למעלה) הוא לבטא כיצד היהודים הם 'אשת בריתך' של ה' ובאופן של 'ברית' והתקשרות עצמית.

<sup>5</sup> הובא בשיעור האחרון בקורס 'אמנות הנישואין' מבית JLI.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי  
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי  
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי  
להצלחה רבה בכל ענייניהם  
ולרפואה שלמה של מרת  
שיינא בעשא בתיה בת פייגה**